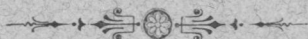


Leto XXV.

Številka 11.

# SLOVENSKI PRAVNIK.



Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.



Odgovorni urednik:

DR DANILLO MAJARON.



V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1909.

# VSEBINA.

1. <i>H. Sturm</i> : »Judicium rescindens, judicium rescissorium« (Konec prihodnjič.) . . . . .	313
2. <i>Štefan Lapajne</i> : Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906. XVIII. Šolske zadeve . . . . .	323
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
<i>a)</i> Polnoletna hči, ki je pomagala svojemu očetu pri gospodarstvu le vsled njegovih obljub, da jo za bodočnost gmotno preskrbi, ima, ako oče ne drži obljube, pravico do primerne mezde za opravljena dela (§-a 1152, 1435 obč. drž. zak.). — O znakih družabne pogodbe (§ 1175 obč. drž. zak.) . . . . .	329
<i>b)</i> Na podlagi odločbe c. kr. državnega sodišča, s ka- teró se je v negativnem kompetenčnem sporu med sodnimi in upravnimi oblastvi izreklo, da so za raz- sojo dotične pravne stvari pristojna redna sodišča, je pravdno postopanje, ki je teklo pri rednem so- dišču, predno se je bilo izreklo nepristojnim, nada- ljevati, ne da bi bilo za to treba nove tožbe. — Sklep pravdnega sodišča, s katerim se je bilo izreklo, da je pravdna pot nedopustna radi absolutne nepristojnosti ter da se prednje postopanje razve- ljavlja radi ničnosti, dočim se je tožniku naložilo povračilo pravnih stroškov, smatrati je vsled na- vedene odločbe državnega sodišča razveljavljenim ne le glede izreka o nepristojnosti in ničnosti po- stopanja, ampak tudi glede izreka o stroških. — Ustavitev izvršbe, dovoljene na podlagi takega sklepa v izterjanje prisojenih stroškov more zave- zanec, sklicuje se na odločbo državnega sodišča, predlagati v zmislu §-a 39 št. 1 izvrš. r. . . . .	337
<i>c)</i> Stalnost službenega razmerja je presojeti od slučaja do slučaja po subjektivnih in objektivnih znakih. Notarskega kandidata je navadno smatrati stalno nameščenim . . . . .	340
<i>d)</i> Varstveno sodišče odloči lahko proti predlogom varuha, ali zadostuje po nezakonskem očetu ponu- jano preživilo ali pa naj se nezakonskega očeta toži . . . . .	342
4. Razne vesti . . . . .	343

# Slovenski Pravniki.

Leto XXV.

V Ljubljani, 15. novembra 1909.

Štev. 11.

## „Judicium rescindens, judicium rescissorium.“

Spisal H. Sturm, c. kr. deželnosodni svétnik.

Izmed vseh tvarin civilnopravnega reda je v teoriji nedvombeno najmanj obdelana tvarina, ki zadeva postopanje o ničnostni in obnovni tožbi. Temu se ni čuditi. Tožbe radi ničnosti in obnove postopanja so bolj redke prikazni, in umevno je, da pravnik tudi tedaj, če se poda na znanstveno polje, kaže svojo praktičnost v tem, da posveča svojo pozornost in zanimanje bolj stvarjem, s katerimi se mu je vsak dan pečati, nego li takim, ki se pojavljajo v pravnem življenju le v dolgih presledkih. Celo stvaritelj civilnopravnega reda, ženijalni Klein, se je izognil tej tvarini in ni podal nikakih pojasnil k načelom, ki jih je vdahnil na skrivnosten način določbam, urejajočim postopanje o ničnostni in obnovni tožbi. Zastonj iščeš v njegovi znameniti knjigi »Vorlesungen über die Praxis des Zivilprozesses«, ki naj bi bila »vademecum« vsakemu sodniku, rešitve marsikatero zagonetke, ki se pokaže v praksi tekom omenjenega postopanja. Zakaj je Klein — ki mu gre vsa slava radi našega priznane, izbornega civilnopravnega reda in ki je, »diligens pater familias«, vsestransko strogo pazil in obračal vso skrb na svojega rojenčka, da ne zabrede na kriva pota, ampak se razvija v popolnoma modernem duhu — pustil v svoji omenjeni knjigi ničnostno in obnovno tožbo popolnoma v nemar, ni uvideti. Morda je smatral zakonite določbe, zadevajoče omenjeni tožbi, za dovolj jasne, ali pa je hotel prepustiti stvar teoriji in praksi, da reši vprašanja, ki se pokažejo na tem polju. Bodi temu kakor hoče, dejstvo je, da je na označenem polju nebroj važnih in zanimivih pravnih vprašanj, katerih rešitev je moči doseči le s trudom in težavo na podlagi razlage določeb civilnopravnega reda.

Za predmet le-tej razpravi sta se izbral in določili, kakor je posneti iz napisa, samo dve pravni vprašanji, ki sta v postopanju o ničnostni in obnovni tožbi pač najvažnejši in katerih razmotranje je tem težavnejše, ker je teorija in praksa zavzela nasprotno stališče, nego je zastopa pisec teh vrstic. Že latinski besedi v napisu kažete, da ne gre samo za najnovejšo institucijo modernega časa, ampak tudi za reč, ki živo spominja na častiljivi neokorni in v spone formalizma uklenjeni občni sodni red. Pečati se nam je z vprašanjema:

1.) Kakšnega pomena je dovolitev obnovnega postopanja, — če zadošča za razveljavljenje prejšnje razzsodbe izrek, da se dovoli obnovno postopanje, ali je pa potrebna odločba, s katero se izrecno razveljavi prejšnja razzsodba, bodisi popolnoma ali deloma (»judicium rescindens«)?

2.) Ali je smeti, kadar se loči razprava o vzroku in dopustnosti obnove (»judicium rescindens«) od razprave v glavni stvari (»judicium rescissorium«), sprejeti in izvesti glede izpodbijalnega razloga ponujene dokaze že tekom prvoomenjene razprave ali takozvanega uvodnega postopanja, t. j. še predno se razveljavi izpodbijana razzsodba?

Povod k razmotranju teh vprašanj je dala obločba najvišjega sodišča z dne 20. januarja 1903, št. 389 in 390, Gl. U. zb. 2220, ki jo navaja pri §-u 541 Manzeva izdaja civilnopravnega reda iz leta 1903. S to odločbo se je izreklo načelo, da razzsodba, s katero se ugotovi obnovni tožbi ter dovoli obnova, »implicite« razveljavi prejšnjo razzsodbo, ki je izšla v glavni pravdi, tako da le-ta ne obstoja pravnoveljavno v nobenem pogledu. Ne morem tajiti, da me je ta nazor najvišjega sodišča naravnost osupnil, in takoj, ko sem odločbo prečital, se mi je vzbudil tehten pomislek, kako neki naj bi že sama dovolitev obnove, če tudi izrečena brez pridržka, mogla razveljaviti obširno razzsodbo, ki je iztekla na pr. v računski pravdi, popolnoma in v vseh delih, akopram bi obnova zadevala samo en del prisojene tožbene terjatve? Iskal sem ono magično moč, ki bi tičala v izreku »obnova se dovoli«, pa je nisem mogel najti. Predno razložim podatke te svoje preiskave, je treba, da se natančneje seznanimo z dejanskim položajem in razlogi, ki so podlaga navedeni odločbi. Slučaj je, kakor ga objavlja Glaser-Ungerjeva zbirka, nastopen:

»Zoper rzsodbo z dne 21. oktobra 1901, s katero se je tožbenemu zahtevku ugodilo, so toženci vložili priziv ter obnovno tožbo zaradi na novo najdenih dokazov. Ko se je na zadnji instanci ugodilo obnovni tožbi, je prvo sodišče po sklepu obnovljenega postopanja z rzsodbo z dne 16. aprila 1902 spoznalo za pravo: Tožbenemu zahtevku, da se spremeni rzsodba z dne 21. oktobra 1901 in zavrne tožbeni zahtevek, se ne ugoti.

S prizivom proti tej drugi rzsodbi so združili toženci predlog, da se hkratu rzsodi o prizivu proti prvi rzsodbi. Pravdno sodišče je dostavilo tudi ta priziv s sklepom z dne 18. novembra 1902 tožnikom v svrhu odgovora in je potem oba priziva predložilo prizivnemu sodišču v Mariboru. Le-to je rzsodilo: *a)* o prizivu proti rzsodbi z dne 21. oktobra 1901, da se priziv, ker nedopusten, zavrne in se razveljavi sklep z dne 19. novembra 1901, s katerim se je prizivnim nasprotnikom določil znova 14 dnevni rok za prizivno priobčilo, ter se stroški, ki so nastali v tem prizivnem postopanju, vzajemno pobotajo; *b)* o prizivu proti rzsodbi z dne 16. aprila 1902, da se ta rzsodba popolnoma, a prednje postopanje deloma razveljavi in se stvar v dopolnitev razprave ter v novo razsojo po pravomočnosti tega sklepa vrne pravdnemu sodišču v zmislu §-a 496 c. pr. r.

#### Razlogi.

Ad *a)* Pravdno stališče, katero so zavzeli prizivniki in tudi prvi sodnik (le-ta z izdajo sklepa z dne 19. novembra 1902) je napačno in ni utemeljeno v zakonu, kajti § 546 odst. 2. c. pr. r. določa izrecno, da je vsled obnovne tožbe pretrgano postopanje o pravnih pomočkih zopet povzeti uradoma ali po predlogu, ako se je obnovna tožba zavrnila pravnomočno. Tega pogoja za obnovo prizivnega postopanja ni, ker se ni le ugodilo obnovni tožbi, ampak se je izdala med tem dne 16. aprila 1902 nova rzsodba v glavni stvari. To, da le-ta v glavni stvari izišla rzsodba ni še pravnomočna, ne spremeni dejstva, da se je prva rzsodba v glavni stvari z dne 2. oktobra 1901 povsem razveljavila vsled pravnomočno dovoljene obnove in da ne obstoja več. Zato je bilo priziv zavrniti po §-u 471 št. 2 c. pr. r., ker je nedopusten proti formalno neobstoječi rzsodbi. Tega položaja ne spremeni okolščina, da se dokazi, ki utemelju-

jejo obnovo, nanašajo samo na enega izmed dveh ugovorov, ki so ju podali toženci v glavni pravi, namreč na pridobitev spornega sveta temeljem menjalne pogodbe, ker je vsled obnove, brez pridržka dovoljene, izgubila moč cela prva rzsodba z dne 21. novembra 1901, in ker se ugotovitve prvega postopanja, katerih se ne dotika obnovni razlog, morejo porabiti v postopanju, obnovljenem po §-u 541 odst. 2 c. pr. r. in jih je po zakonu tudi porabiti. Vendar ne glede na to je nedopustno s stališča ekonomije glede stroškov in dela, da bi se razpravljalo in razsojalo o eni in isti pravni stvari v dveh različnih prizivnih postopanjih. To se ujema s posebno pravno naravo obnovne tožbe po avstrijskem civilnem pravnem redu. Smatrati je namreč prvi del zahtevka pri vsaki obnovni tožbi, t. j. predlog, da se razveljavi prejšnja rzsodba (§ 536 odst. 5, prva vrsta), za nekaj izredni pravni pomoček, ki se reši z dovolitvijo obnove kakor take (»judicium rescindens«) in se je v predmetnem slučaju tudi rešil, dočim drugi del zahtevka, t. j. v glavni stvari stavljeni predlog (§ 536 št. 5 zadnja vrsta) zadeva navedeni stvarni predlog, ki ga je rešiti v obnovljenem postopanju v glavni stvari (»judicium rescissorium«). Jasno je torej, da ima § 546 odst. 2 c. pr. r. (»ako se je obnovna tožba zavrnila pravnomočno«) v mislih le fundacijo obnovne tožbe kakor »judicium rescindens«, ker bi sicer moralo nastati zelo zmedeno postopanje, da se sočasno razpravlja in razsoja o isti stvari v dveh različnih postopanjih o pravnih pomočkih, ki sta vendar med seboj v zvezi. Takšno postopanje bi pa moralo z ozirom na specifične posebnosti prizivnega postopanja, zlasti vsled tega, ker se mnogokrat, kakor v le-tem slučaju, menjavajo vloge tožnikov in tožencev, povzročiti nejasnosti, nerazvezne formalne težkoče in obilne stroške. Izrek o stroških prizivnega postopanja se opira na § 51 odst. 1 in 3 c. pr. r. ter na uvaževanje, da ne zadene radi tega, ker se ni bil upošteval vzrok razveljave, nikaka krivda niti stranke, niti sodnika.

Ad b) Meritorna razsoja o tem, da bi se potrdila ali spremenila rzsodba z dne 16. aprila 1902, je nemožna iz nastopnih razlogov. Jasno je, da se je prva, v glavni stvari izišla rzsodba z dne 21. oktobra 1901 vsled dovoljene obnove v svrhu dopustitve novih dokazov zaradi pravne narave teh dokazov, kakor tudi

zaradi tega, ker se je obnova dovolila brez pridržka, razveljavila popolnoma v zmislu predloga obnovne tožbe in predpisa §-a 536 odst. 5 c. pr. r. ter da ne obstoja več niti v celoti, niti deloma, kajti to bi moralo biti natančno navedeno v izreku, s katerim se je dovolila obnova. Če se spričo tega nedvomnega nasledka dovoljene obnove uvažuje besedilo nove izpodbijane razsodbe z dne 16. aprila 1902, se takoj pokaže, da se s tem izrekom ni rešila zahteva, ki so jo stavili tožniki v glavni stvari, ampak, da visi dejalbi v zraku, ker obsega novi izrek le negativno vsebino. Pa ne glede na to okolščino, ki utemelji nedostatek po §-u 496 št. 1 c. pr. r., je dovolj posneti iz izpodbijane razsodbe in predlogov strank, da so bili pravdni sodnik kakor tudi stranke napačnega nazora, češ, zraven nove ali druge razsodbe v glavni stvari z dne 16. aprila 1902 je tudi še stara ali prva razsodba z dne 21. oktobra 1901; zato izide sočasno odločba pod *a*). Ta formalna pomota ima pa to važno materijalno posledico, da ni ostal le tožbeni predlog v glavni stvari nerešen, ampak da se ni razsodilo o prejšnjih stroških, ki so zaznamovani v glavni stvari; kajti z novo razsodbo z dne 16. aprila 1902 so se tožnikom v glavni stvari in tožencem v obnovnem postopanju priznali le stroški razprave, ki se je vršila meseca aprila 1902. Te okolščine utemeljijo nedostatek po §-u 496 št. 2 c. pr. r. Ker je ob pravi oceni razlogov, ki se navajajo v prizivu, smatrati, da se implicate uveljavljajo ti nedostatki, je bilo prizivnemu sodišču rešiti le še vprašanje, če ti nedostatki vsebujejo ničnostni razlog po §-u 477 št. 9 ali pogoške v zmislu §-a 499 št. 1 in 2 c. pr. r. Prizivno sodišče se je izreklo za zadnjo alternativo, ker sestava razsodbe ni tako pomankljiva, da ne bi dopuščala zanesljive presoje, temveč je njen napačni nazor natanko posneti iz vsebine izreka in njenih razlogov. Radi ozkega stika te odločbe z ono pod *a*) se je v zmislu §-a 519 št. 3 c. pr. r. izreklo, da je dopolniti postopanje in vnovič razsoditi šele po pravnomočnosti tega sklepa; potem bo moral prvi sodnik v zmislu §-a 541 št. 2 c. pr. r. ter k temu §-u objavljenih navodil pravosodnega ministrstva izdati novo razsodbo v glavni stvari, s katero bode treba poslednjo s stroški vred končno rešiti.

Najvišje sodišče je zavrnilo revizijski rekurz tožencev proti sklepu pod *a*) ter ugodilo rekurzu pod *b*) deloma tako, da

je ovrгло izrek, glasom katerega se je deloma razveljavilo postopanje, ki je bilo podlaga rzsodbi, v vseh drugih točkah pa je zavrnilo rekurz.

### Razlogi.

Rekurenti so povsem napačnega naziranja glede pomena in bistva rzsodbe, ki je ugodila obnovni tožbi. Po pravici se sklicuje prizivno sodišče na to, da se je z uspešno obnovno tožbo razveljavila rzsodba z dne 21. oktobra 1901, ki je izšla v glavni stvari, in da ta rzsodba ne obstoja več v nobenem delu. Vsled obnove je bilo izdati novo rzsodbo v glavni stvari, t. j. o tožbi na priznanje lastnine. Iz uvoda kakor tudi izreka druge rzsodbe z dne 16. aprila 1902 je razvideti, da je bilo prvo sodišče ob izdaji rzsodbe povsem napačnega naziranja. Radi tega in pa, ker niso stvarni predlogi tožnikov popolnoma rešeni, se ni prizivno sodišče moglo stvarno pečati s prizivom. Sklicujé se v ostalem na razloge prizivnega sodišča, je bilo vzdržati zakonu ustrezajoči sklep, da se razveljavi rzsodba in odkaže stvar prvi instanci. Ni bilo pa nobenega povoda, da se je deloma razveljavilo postopanje prve instance, ker ni najti v njem ničnosti in gre zgolj za to, da se dopolni z uporabo dosedanjih podatkov prve razprave v glavni stvari, § 496 c. pr. r.«

Iz dveh razlogov sta se odločbi druge in tretje instance navedli doslovno in v celem obsegu. Prvi razlog je, da naj se navede vse, s čimer sta prizivno in najvišje sodišče utemeljili svoj nazor, drugi pa, da se razvidi, kake pravne posledice ima po mnenju omenjenih instanc dovolitev obnove. V bistvu izvaja prizivno sodišče iz okolščine, da se dovoli obnova, nastopno:

1.) Kakor hitro se ugoti obnovni tožbi in se ta izreče za dopustno brez pridržka, v tem trenutku je razveljavljena rzsodba, ki je izšla v glavni pravdi (»judicium rescindens«).

2.) Ako se dovoli obnova, ni možno več zavrniti obnovne tožbe, ampak je razpravljati in rzsoditi o glavni stvari v obnovljenem postopanju (»judicium rescissorium«).

Temu naziranju je najvišje sodišče povsem pritrnilo.

Vzlic obširni utemeljitvi prizivne odločbe stvar ni tako jasna, da ne bi dopuščala nikakih dvomov glede nazora o dovolitvi



obnove. V civilnopravnem redu ni najti zakonite določbe, ki bi podkrepila mnenje, da že dovolitev obnove razveljavi izpodbijano rzsodbo. Za tako važen pravni učinek odločbe, ki dovoli obnovo, bi vendar trebalo jasnega predpisa. Domnevanja niso na mestu pri rzsodbi. Če § 150 c. pr. r. pri dovolitvi postavitve v prejšnji stan pravi, da je v tem slučaju razveljaviti vsled zamude izdano rzsodbo, je to dokaz, da je zakonodavec uvidel potrebo, odstraniti vsak dvom glede pravnih posledic dovoljene postavitve v prejšnji stan. V §-u 150 izraženo načelo ima pa po §-u 6 obč. drž. zak. veljati tudi za slučaj dovolitve obnove. Pa ako se bi tudi smatralo obnovno tožbo za nekak izvenredni pravni pomoček, kakor jo znači prizivno sodišče, in se bi hotelo uporabiti pri obnovni tožbi določbe, urejajoče postopanje o pravnih pomočkih, dovedla bi analogna uporaba tozadevnih predpisov do prepričanja, da se v pravdi izišla rzsodba sama ob sebi ne razveljavi molče zgol radi tega, ker se izda druga rzsodba.

Kako strogo zahteva § 467 št. 3 za prizivni spis ter § 506 št. 2 c. pr. r. za revizijski spis natančno izjavo o tem, če se predlaga razveljava ali izprememba sodbe, ni treba dokazovati. Kakor je pa prizivno in revizijsko sodišče zavezano po zakonu, da, ako ugoti vložnemu pravnemu pomočku, izreče, v katerem obsegu se izpodbijana sodba razveljavi ali izpremeni (§§ 462, 474 odst. 2, 475 odst. 3, 476, 477, 478, 497, 510 in 513 c. pr. r.), tako se mora sodišče, ki mu je razpravljati in soditi o obnovni tožbi, po jasnem predpisu §-a 536 št. 5 izjaviti o tem, v koliko se razveljavi izpodbijana rzsodba, ako se ji hoče ugoditi. Edino sklep, s katerim se dovoli obnova kazenskega postopanja, razveljavi prejšnjo rzsodbo, to pa vsled izrecne zakonite določbe (§ 358 k. p. r.). Takega izrecnega predpisa ni glede dovolitve obnove v civilnopravnem redu. Res govorita §§ 540 in 541 c. pr. r. o dovolitvi obnove, to pa, kakor je jasno posneti iz besedila zakona, samo o dovolitvi kakor formalni, ne pa meritorni odločbi. Predaleč bi pa šlo, ako se bi hotelo seči po določbi §-a 713 o. d. z., ki pravi, da poznejšnja oporoka razveljavi prejšnjo. Take analogne uporabe določbe občnega državljanskega zakonika si pač niti misliti ni, saj rzsodba ni — testament. Končno tudi v vladnih nagibih, dodanih k 5. delu civilnopravd-

nega reda, o katerih izpregovorimo nadrobneje kasneje, ni najti nobene opore za izpodbijani nazor.

To bi bili pomisleki s stališča pozitivnega prava.

Slučajno je bila predmet glavni pravdi, katero zadeva obnovna tožba, v navedenem konkretnem slučaju, lastninska tožba. Kaj pa, ko bi šlo v glavni pravdi na pr. za denarno terjatev, nasproti kateri se je ugovarjalo »vi compensandi« dve ali še več protiterjatev, ali za računsko pravdo ali sploh tak spor, pri katerem se bi z obnovno tožbo izpodbijala rabsodba le deloma? Ako se bi potem v obnovnem postopanju z rabsodbo izreklo brez pridržka: »obnova se dovoli«, bi se vsaj moglo dvomiti, če se je vsled tega izreka razveljavila izpodbijana rabsodba v celoti ali deloma ter v katerih točkah, kar bi zlasti v kompliciranih slučajih povzročilo nepregledno zmedenost. V bistvu rabsodbe je pa, da mora biti jasna, določna in razumljiva, ne pa dvomljiva in negotova. To je postulat prostega razuma.

Mislilo se bi, da ima teorija, kakršno sta prizivno in najvišje sodišče konstruirali za naš civilnopravdni red, svojo zasloambo v zgodovini, literaturi ali v nemškem civilnopravdnem redu, po katerem je obnovno postopanje našega civilnopravnega reda posneto v bistvenih točkah, če tudi z nekaterimi važnimi spremembami. Vendar motili se bi; nekaj podobnega je, pa vse v drugi obliki.

Poglejmo najprej naš stari občni sodni red z njegovimi restitucijami »ob terminum elapsum, ob noviter reperta« in »ob malam defensionem«, ter izberimo si »restitutio ob noviter reperta«, ker je ta vsaj v spremenjeni obliki vsprejeta v civilnopravdni red.

Kakor Canstein uči v »Lehrbuch des österreichischen Zivilprozessrechtes« zvez. II. (str. 232, 243 in 244), je v restitucijski pravdi ločiti postopanje do časa, ko se izpodbijana rabsodba razveljavi (»judicium rescindens«), od postopanja, ki se potem uvede in zadeva glavno stvar (»judicium rescissorium«). Tožnik mora v restitucijski tožbi »ob noviter reperta« ne samo natanko navesti in verjetno izkazati na novo najdene dokaze, ampak mora tudi jasno staviti zahtevek, do katerega pravdnega stadija naj se razveljavi končano postopanje. In na to se mu je ozirati, da se izvrši razveljavljenje onega stadija, v katerem

hoče ponuditi na novo najdene dokaze. Tedaj more zahtevati tožnik razveljavljenje do replike in toženec do duplike. Na novo najdeni dokaz se ne sme ponuditi v restitucijski tožbi, tako da se priloži dokazni člen, kajti to se sme zgoditi šele po dovoljeni restituciji. O restitucijski tožbi se razsodi z rozsodbo. S to je, ako se tožbi ugodi, razveljaviti izpodbijano rozsodbo, akopram je izšla na višji instanci, ter je hkratu izreči, do katerega pravnega stadija se razveljavi glavna pravda, za katera dokazila se dovoli restitucija in v katerem roku je opraviti razpravno dejanje (ugovor, replika, duplika). Temu »judicium rescindens« sledi postopanje, ki se začne z dovoljenim razpravnim dejanjem in konča z »judicium rescissorium«.

Značilno je, da je prizivno sodišče v našem slučaju kar deloma razveljavilo postopanje pravnega sodišča; tako mogočen je bil vpliv restitucijske tožbe občnega sodnega reda. No, pa najvišje sodišče je ta nedostatek vendar odstranilo. Vsekakor je domnevati, da je prizivno sodišče, dasi se sklicuje na posebno pravno naravo obnovne tožbe, to povsem napačno umelo in tolmačilo. Ni storilo razlike med besedami »restitucija« in »obnova«. Mi po novem civilnopravnem redu ne poznamo več restitucijske tožbe »ob noviter reperta«, ampak le obnovno tožbo radi na novo najdenih dokazov. To je velik razloček. Naš civilnopravni red, ki ne pozna eventualne maksime ter formalizma starega sodnega reda in so mu neznani posamezni stadiji, v katerih je bilo moči prej vlagati ugovore, replike, duplike, sprejemati dokaze i. t. d., ne potrebuje prav nobene restitucije radi na novo najdenih dokazov, ker mu ni treba ničesar restituirati. On rabi le obnovno postopanje, govori tudi samo o obnovni tožbi in ne omenja v določilih o obnovnem postopanju niti z besedico postavitve v prejšnji stan; v tem se bistveno razlikuje naš civilnopravni red tudi od nemškega, ki dosledno nazivlja našo obnovno tožbo — restitucijsko tožbo. Na vsak način je za naše vprašanje značilno in posebne važnosti dejstvo, da se je zakonodavec v določbah o obnovnem postopanju skrbno izogibal vsake besede, ki bi količkaj mogla spominjati na postavitve v prejšnji stan. Vladni nagibi (materijalije I. zv. str. 367) navajajo v tem pogledu, da se je morala postavitve v prejšnji stan v ustni pravdi radi popustitve eventualne maksime utesniti.

Tako torej je pravna narava obnovne tožbe pač nekaj drugega, nego li za kar jo smatrata izpodbijani razsodbi.

Odgovoriti nam je pa na prvo stavljeno vprašanje, če je na podlagi teorije, ki je veljala za časa občnega sodnega reda, možno reči, da je dovolitev restitucije že sama ob sebi mogla razveljaviti razsodbo, izšlo v glavni pravdi. To vprašanje moramo zanikati. Restitucijska razsodba občnega sodnega reda (»judicium rescindens«) je morala obsegati izrek, da se izpodbijana razsodba razveljavi.

Kar zadeva literaturo o avstrijskem civilnopravnem redu, ni mnogo gradiva, vsaj kolikor ga je pristopnega pisatelju, da bi ga bilo moči uspešno porabiti v prilog izpodbijane odločbe najvišjega sodišča oziroma za odgovor na naše vprašanje.

S posameznimi vprašanji obnovenega postopanja so se pečali: dr. Max Eisler v »Juristische Blätter« 1903 št. 26, dr. David Buchheim v »Gerichtshalle« 1906 str. 598, dr. Georg Petscheg »Juristische Blätter« 1897 str. 592 ter dr. Fr. Max Wolf v »Juristische Blätter« 1907 št. 27, — vendar se ti pisatelji ne dotikajo našega vprašanja.

Neumannov komentar k civilnopravnim zakonom, II. izdaja, II. zvezek stran 1367, se zadovoljuje s tem, da citira odgovor justičnega ministra k §-u 541 c. pr. r. ter da registrira v dveh stavkih vsebino pobijane odločbe najvišjega sodišča. Dr. Rudolf Pollak v »System des österreichischen Zivilprozessrechtes« se tudi ne bavi s tem vprašanjem.

Strinja se z našim nazorom, kar navaja Schuster v. Bonnott v »Österreichisches Zivilprozessrecht« str. 541 glede razprave o ničnostni in obnovni tožbi. Po njegovem mnenju sta predmet razpravi v bistvu dve glavni točki: a) vprašanje, če in v koliko je dovoliti zahtevano razveljavljenje izpodbijane razsodbe na podlagi uveljavljenega razloga; b) ako se dovoli razveljava izpodbijane razsodbe, nova razprava v glavni stvari, ki velja le za oni del postopanja, katerega se tiče izpodbijalni razlog.

Schuster govori torej o razveljavljenju izpodbijane razsodbe in niti ne omeni dovolitve obnove; tudi takoj ne opozori na potrebo razveljavljenja izpodbijane razsodbe (tako stran 515, pripomnja 14).

Obširno razpravo je podal dr. Ernst Mandyczewski v »Zeitschrift für das Privat- und öffentliches Recht«, XXIV zv. pod naslovom »Die Nichtigkeits- und Wiederaufnahmsklage«. Žal, ne spušča se v tvarino našega prvega vprašanja. On razlikuje le razpravo o vzroku in dopustnosti obnove (»judicium rescindens«) od razprave v glavni stvari (»judicium rescissorium«), ne da bi skušal utemeljiti to dvojno naravo obnovne tožbe.

Jako zanimivo, temeljito in obsežno je razpravljal K. Martinak, dež. sod. svetnik v Mariboru, o več perečih vprašanjih v področju obnove v »Juristische Vierteljahrschrift« XXXIV zvez. »Neue Folge« XX. zv. iz leta 1904. Ni se pa tudi vglobil v naše vprašanje. Konstatuje samo prej omenjeno dvojno naravo obnovne tožbe. Iz pravnih posledic, ki jih izvaja Martinak iz navedene dvojne narave obnovne tožbe, je pa natanko posneti, da se strinja povsem z nazorom začetkom navedene rzsodbe mariborskega prizivnega sodišča. Obžalovati je le, da tega nazora ne utemeljuje. Za primer, kako se naj glasi besedilo rzsodbe, ki ugotovi obnovni tožbi, navaja nastopno obliko: a) »Obnova se dovoli v svrhu novih dokazov po priči X; b) toženec B je dolžan plačati tožniku A itd.«

Mislim, da se ne motim, ako domnevam, da je utemeljitev vprašljive rzsodbe prizivnega sodišča Martinakov proizvod.

(Konec prih.)



## Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil Štefan Lapajne, c. kr. okrajni glavar v p.

(Dalje.)

### XVIII. Šolske zadeve.

118. Pristojnost šolskih oblastev za določanje učnega jezika v Istri. (O. 14. novembra 1879, št. 2185. Z. III. št. 617.)

C. kr. deželni šolski svet za Istro je ukrenil, da je učni jezik na novo ustanovljeni šoli v St. P. hrvatski ter je od tret-

jega šolskega leta poučevati v italijanskem jeziku le one otroke, katerih starši to izrecno zahtevajo. Proti temu ukrepu je ugovarjala občina L., a naučno ministrstvo ni ugodilo prizivu.

Proti temu pa sta se pritožila občinski odbor v L. in istrski deželni odbor, utemeljevaje, da mora na podstavi §-ov 1, 3, 5 dež. zak. za Istro iz l. 1874 skrbeti za stroške ljudskega šolstva deloma šolska občina, deloma dežela sama, ter da imata vsled tega ta dva faktorja pravico določati učni jezik.

Upravno sodišče pa je odločilo, da te zakonite določbe nikakor ne dajejo dotičnima zastopoma (šolski občini in deželnemu odboru) odločilne pravice glede učnega jezika in glede pouka v drugem deželnem jeziku, marveč ima samo deželno šolsko oblastvo pravico ukrepati v tej reči; dasi mora zaslišati šolo vzdržajoče faktorje, ni vezano na njihov glas, marveč odločuje v okviru zakona.

119. Po določilih šolskega zakona je za všolanje merodavno samo bivališče, ne pa domovinska pravica otrok. (O. 15. junija 1882, št. 1237. Z. VI. št. 1446.)

Naučno ministrstvo je odločilo, da je enorazrednico v W. na podstavi §-a 11 drž. šolskega zakona z dne 14. maja 1869, št. 62 d. z. razširiti v dvorazrednico.

Navedeni § 11 se glasi: Ako doseže število učencev v treh zaporednih letih povprečno 80, je brezpogojno skrbeti za drugo učno moč.

Uradno je dognano in neizpodbijano, da je število učencev v W. večje kot 80. Pritožiteljica občina W. trdi, da zaradi tega ni dan pogoj za razširjenje šole, ker mnogo šoloobveznih otrok sicer v W. stanuje, a niso tjakaj pristojni in bodo le-ti samo toliko časa šolo v W. obiskovali, dokler bodo njih starši v cukrarni v W. delavci, a če se zmanjšajo delavske moči v cukrarni, bode takoj padlo število šolo obiskujočih otrok in torej zado-  
stuje enorazrednica.

Upravno sodišče pa tega ugovora ni smatralo po zakonu, kajti določbe šolskih zakonov izrecno izjavljajo, da je za všolanje merodavno le bivališče ali bivanje, ne pa občinska pristojnost; tako veva § 59 zakona z dne 14. maja 1869, št. 62 drž. zakonika, da je javno ljudsko šolo povsod ondu ustanoviti, koder se nahaja najmanj 40 šoloobveznih otrok.

120. Sklep občinskega odbora, da se učitelju iz občinskih sredstev privoli doklada knjegovi plači, je nezakonit. (O. 10. decembra 1885, št. 3245. Z. IX. št. 2815.)

Občinski zastop M. je sklenil ondotnemu učitelju prispevati letnih 400 gld. iz občinskih sredstev k njegovi plači.

Prizivnim potom je deželni odbor češki ta sklep potrdil.

Upravno sodišče pa je na pritožbo W. W. ta sklep, oziroma odlok deželnega odbora iz nastopnih razlogov razveljavilo:

Po §-u 28 obč. reda spada v domače lastno področje vse ono, s čimer sme občina, držeča se danih državnih in deželnih zakonov, sama za sebe po svoji volji ravnati in gospodariti, ter spada sploh vse ono, kar se najprvo tiče občinskega prida ter se da v občini sami z njeno lastno močjo opraviti in izvršiti.

§ 28. t. 10 obč. reda za Češko (točka 11 za Kranjsko) pa odkazuje občinam vpliv v šolskih rečeh, kolikor je to v šolskih zakonih odrejeno. Ta stroga omejitev pristojnosti občine v šolskih rečeh pa je potrjena in pojasnjena v šolskih zakonih.

Po zakonu z dne 24. februarja 1873, št. 16 d. z. (za Češko) mora občina sama skrbeti za stvarne šolske potrebščine; ureditev učiteljskih plač pa je deželna zadeva.

Z zakonom z dne 19. decembra 1875, št. 86 d. z. (za Češko) so učiteljske plače za vso kronovino urejene, torej je vsak drugi prispevek učiteljem zavisen od odobritve šolskih oblastev.

Te zakonite določbe imajo očitvidno namen vpoštovati načelo, da je služba na javnih šolah javen urad in da je prikladnejše, ako so prejemki zakonitim potom določeni, ne pa po poljubni razsodnosti kateregakoli.

Enostranska, brez privolitve šolskih oblastev sklenjena prememba prejemkov od strani posameznih občin se torej nikakor ne strinja z zakonitimi določbami, ter je možno, da taki sklepi smoter in namen teh določeb izpodbijajo. Zaradi tega se je zgoraj navedeni odlok razveljavil.

Pripominjam, da je ta judikat tudi za Kranjsko veljaven, dasi se ni bati, da bi bila katera občina toliko munificentna, da bi iz občinskih sredstev skromno učiteljsko plačo zvišala.

121. Ustanovitev nove učiteljske službe in otvorenitev novega šolskega posloplja je samo takrat dopustna, ako doseže število šolo obiskujočih otrok

povprečno v treh letih 80 otrok; prenapolnjenje šolskih sob še ne utemeljuje otvoritve novega razreda. (O. 2. januarja 1886, št. 12. Z. XI. št. 2849.)

Mestna občina Sch. se je pritožila na upravno sodišče proti odloku ministrstva za bogočastje in uk, ki je odredilo ustanovitev nove šolske službe in otvoritev novega razreda.

Upravno sodišče je pritožbi ugodilo iz nastopnih razlogov:

Iz uradnih podatkov je razvideti, da je v letih 1881 do 1884. obiskovalo ondotno ljudsko šolo 666, torej povprečno na leto 222 otrok. Po §-u 11 državnega šolskega zakona z dne 2. maja 1883, št. 53 d. z. je skrbeti za drugo učno moč, ako doseže število šolo obiskujočih otrok povprečno v treh letih 80, za tretjo učno moč, ako se doseže 160 otrok, in po tem razmerju za nameščenje več učnih moči.

V le-tem slučaju bi bilo skrbeti za četrto učno moč le takrat, ako bi zrašalo število šolo obiskujočih otrok v letih 1881. do 1884. najmanj povprečno 240, kar pa glasom uradnih pozivedeb ni bilo. Res je sicer, da je uradno dognano prenapolnjenje 3 šolskih sob, a z ozirom na zgoraj navedene zakonite določbe ne pride ta okolščina v poštev, pač pa je potrebna odreditev v zmyslu §-a 14 zakona z dne 19. februarja 1870.

122. To, da sme društvo po svojih pravilih delovati tudi v šolskih rečeh, mu še nedaje pravice vlagati prizive zastran ustanovitev šol. (O. 13. februarja 1889, št. 542. Z. XIII. št. 4506.)

Politično društvo »Edinost« se pritožuje, da mu je naučno ministrstvo odreklo pravico vlagati pritožbe zaradi ustanovitve novih šol.

Upravno sodišče tej pritožbi ni ugodilo iz nastopnih razlogov:

Po sedanjem stanju zakonodavstva so pri ustanovitvi šol poklicani interesenti občina in oni, ki k stroškom ustanovitve prispevajo, na eni strani, na drugi strani pa zakoniti zastopniki šoloobveznih otrok. Samo tem strankam pristojna pravica prizivov in pritožeb; le-tem pa društva »Edinosti« tudi zaradi tega ni moči prištevati, ker se tudi ni izkazalo s pooblastilom enega ali drugega konkurenčnega faktorja.



123. Podelitev nagrade učitelju za poučevanje v neobveznem predmetu po zakonu ni prepovedana. (O. 27. januarja št. 323. Z XII. št. 6397.)

Deželni odbor moravski se je pritožil na upravno sodišče proti odloku ministrstva za bogočastje in uk, ker je privolilo remuneracijo učitelju K. za poučevanje neobveznega češkega jezika na nemški šoli v L. Pritožba trdi, da se sme po §-u 51 državnega šolskega zakona dovoliti remuneracijo šele takrat, ako presega poučevanje več nego 30 ur na teden.

Upravno sodišče pa tej pritožbi ni ugodilo iz nastopnih razlogov:

§ 51 državnega šolskega zakona določa le množino obveznega poučevanja. Na katere predmete se pa razteza obveznost poučevanja, ne določuje § 51, nego določbe o učni sposobnosti. Po §§-ih 29 in 31 istega zakona pa ni nihče obvezan si preskrbeti učno sposobnost za neobvezne predmete, med katere spada tudi drugi deželni jezik, ter je to učnemu osebnju na prosto voljo dano. Radi tega se tudi učna obveznost ne more raztezati na to poučevanje v neobveznih predmetih, in ni nikaškega zakonitega zadržka, da se za poučevanje v teh predmetih dovoli nagrada; osobito, ker dovoljuje § 41 moravskega zakona z dne 20. sept. 1884, št. 77 d. z. nagrade »učiteljem neobveznih predmetov« brez razlike, so li ti izključno le za te predmete usposobljeni ali pa imajo splošno učno sposobnost za take predmete.

124. Predpogoji potrebe za ustanovitev narodne šole s stališča pouka. (O. 27. julija 1895, št. 3253. Z XIX/l št. 8771.)

Mestni magistrat goriški se je pritožil proti ukrepu deželnega šolskega sveta za Goriško, oziroma proti potrdilnemu odloku naučnega ministrstva zaradi ustanovitve javne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom.

Upravno sodišče je pritožbo mestnega magistrata zaradi neutemeljenosti iz nastopnih razlogov zavrnilo:

V območju mesta Gorice prebiva po petletnem povprečju 223 šoolobveznih otrok slovenske narodnosti, katerih starši, oziroma zastopniki zahtevajo pouk v slovenskem jeziku.

Dalje ni sporno in tudi je dokazano, da v daljavi 4 kilometrov ni nobene ljudske šole s slovenskim učnim jezikom,

katero bi ti otroci lahko obiskovali. Radi tega je v zmislu §-a 1 zakona z dne 6. maja 1870 d. z. št. 30 dokazana potreba ustanovitve zahtevane šole, kajti po členu XIX. odst. 3. državnih osnovnih zakonov je vsaki narodnosti dati priliko — ako so predpogoji dani — izobraževati se v svojem materinem jeziku in je prisilna raba drugega deželnega jezika izključena.

Ugovor pritožbe, da stranke, ki zahtevajo ustanovitev ljudske šole, niso v občino pristojne in da nič ali prav malo prispevajo k občinskim bremenom, je povsem nedopusten, kajti § 1 zakona z dne 6. maja 1870 in v členu XIX. državnih osnovnih zakonov zajamčena pravica velja za vse, ki v občini bivajo, ne glede na njih pristojnost ali na davčne prispevke.

Prav tako je neutemeljena trditev pritožbe, da izmed 465 otrok prisilcev samo 11 ne uživa pouka, drugi pa so v mestnih laških ljudskih šolah in v zasebnih zavodih, osobito v nemški zasebni šoli, v zasebni ljudski šoli društva »Sloge« in na vadbici, kajti ne glede na to, da zasebna šola in vadbica sploh niso obvezne šole, se občina ob obstoju takih šol nikakor ne more rešiti obveznosti, da ustanovi potrebne ljudske šole, in je obstoj zasebnih šol na podstavi §-a 72 državnega šolskega zakona za ta slučaj brez večjega pomena.

Samo ob sebi je pa umevno, da obisk laških in nemških šol potrebi in zahtevi po šolah s slovenskim učnim jezikom ne more zadoščati in da s tem tudi členu XIX. državnih osnovnih zakonov ni ustrezno.

125. Vprašanje o prizivni legitimaciji posameznih občanov glede stavbenega prostora za šolsko poslopje. (O. 22. februarja 1899, št. 1261. Z XXIII. št. 12.539.)

J. B. in drugi so vložili pritožbo proti krajnemu šolskemu svetu v O. in proti odloku c. kr. okrajnega šolskega sveta v K. zaradi določitve stavbenega prostora za ljudsko šolo v O.

To pritožbo je zavrnil deželni šolski svet v P., tako tudi ministrstvo za bogočastje in uk, ker jim sploh ni priznalo prizivne pravice.

Pritožitelji utemeljujejo svojo prizivno pravico, češ, da je vprašanje umestnosti prostora za ljudsko šolo splošno važno, kakor tudi zaradi posledic glede pokritja stroškov v splošnem interesu vseh všolanih občanov.

Upravno sodišče tej pritožbi ni ugodilo iz nastopnih razlogov:

Po §-u 2 zakona z dne 24. februarja 1873, št. 16 d. z. (za Češko) je dolžnost šolske občine skrbeti za pokritje stvarnih šolskih potrebščin, kakor tudi za šolske prostore.

Na šolske občine se morajo torej obrniti šolska oblastva in v zmislu §-a 12 navedenega zakona ima le občinski odbor pravico pritožiti se proti predloženemu proračunu, in sicer s pravno močjo, da nastane za občino, oziroma za davkoplačevalce dolžnost, dotične prispevke vplačevati, ako proti proračunu ni pravočasno občina vložila ugovora, ali pa, ako so se ugovori pravomočno zavrnil.

S temi določbami se izraža splošno načelo zakona, da zastopa vse splošne finančialne posledice glede prispevkov za stvarne šolske potrebščine le občinski odbor in da nastopa pri vseh obravnavah šolskih oblastev le občinski odbor kakor stranka. V vseh takih zadevah, kjer ne gre za posamezne v šolskih zakonih zajamčene interese, imajo posamezni občani svoj vpliv le v občini sami na podlagi občinskega reda; pred šolskimi oblastvi pa niso upravičeni zahtevati pravnih sredstev v to svrhu, da bi poleg občinskega zastopa ali morda še celo proti njegovemu sklepu izražali svoje mnenje.



## Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Polnoletna hči, ki je pomagala svojemu očetu pri gospodarstvu le vsled njegovih obljub, da jo za bodočnost gmotno preskrbi, ima, ako oče ne drži obljube, pravico do primerne mezde za opravljena dela (§-a 1152, 1435 obč. drž. zak.). —

O znakih družabne pogodbe (§ 1175 obč. drž. zak.).

Hči Bara R. je zahtevala od toženega očeta Jureta R. s tožbo, da ji plača odmeno za njeno, tožencu storjeno delo in sicer za 129 mesecev po 12 K, skupaj 1548 K s 5% obrestmi od dneva vročitve tožbe in pravnih stroške.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem je z razsodbo dne 14. marca 1907 opr. št. Cg II/7 tožnici prisodilo za delo 129 mesecev po 6 K na mesec, skupaj 774 K s 5% zamudnimi obrestmi od dneva vročitve tožbe in polovico na 253 K 65 h odmerjenih pravnih stroškov. Tožbeni zahtevek za plačilo višje zahtevanega zneska 774 K je zavrnilo.

#### Dejanski stan.

Tožnica se je o Petrovem 1894, ko se je njen oče, toženec, tretjič oženil, odločila zapustiti očetov dom in si poiskati službo. Svoj namen pa je opustila in ostala pri hiši na izrecne očetove prošnje, naj ostane doma in mu dela, ter vsled očetove obljube, da jej bode izročil svoje posestvo, ker ima samo enega sina v Ameriki, ki se pa ne misli povrniti v domovino. Na ustni razpravi je tožnica še popravila, odnosno dopolnila tožbena navajanja, češ, da ji je toženi oče rekel, naj ostane pri njem, naj dela v mlinu, ker njegova žena ne mara iti v mlin, in da bodeta imela oba, kar si bodeta priskrbela; a kar bode po njegovi smrti ostalo, bode njeno. Tožnica dalje navaja, da je od Petrovega 1894 do oktobra 1905 oskrbovala v korist toženega očeta mlin v Pustem gradcu, ki ga je imel toženec v najemu; opravljala je vsa težka mlinarska dela v mlinu; oče jej je le toliko pomagal, da je mlinske kamne klepal; dobivala ni od očeta ničesar v gotovini, še celo obleko si je večinoma sama kupovala. Toženec je meseca marca 1905 opustil najem mlina in od tedaj naprej do oktobra 1905 je opravljala tožnica na očetovem posestvu domača in poljska opravila, dokler je nista oče in mačeha pognala od hiše. Tožnica priznava, da je za bivanja v mlinu porodila štiri nezakonske otroke, dva živa, dva mrtva in da je imela z oženjencem I. Š. ljubavno razmerje, oporeka pa, da bi se bila s svojim ljubimcem v mlinu gostila na očetove stroške, ker jo je nasprotno ljubimec zalagal. Prvega otroka je porodila 8. avgusta 1898; otrok je umrl čez dve leti. Ko je bila drugič noseča, jo je toženec pretepel, zapustila je hišo in se šele čez 13 tednov vrnila. Drugega otroka je porodila mrtvega ter je bila ker poroda ni naznanila, obsojena na mesec dni v zapor, in to kazneni prestali. Ob porodu živih otrok je ležala štiri, oziroma tri dni, vsled poroda mrtvih otrok ni na delu ničesar za-

mudila. Tožnica priznava, da je prodajala v mlinu moko i. t. d., toda po izrecnem toženčevem naročilu, in je izkupiček odrajtovala toženemu očetu.

Toženec priznava, da je tožnica njegova hči iz prvega zakona, da se je o sv. Petru 1894 s svojo sedanjo ženo tretjič poročil in da je imel mlin 16 let v najemu do meseca marca 1905, ugovarja pa, da je hči-tožnica, ne da bi jej bilo treba prigovarjati, sama od sebe pri hiši ostala, da je v mlinu prav malo delala, da je v tem času porodila zapored 4 nezakonske otroke, katere je imela, kolikor so prišli živi na svet in dokler so živeli, pri sebi in da je zalagala ljubimca I. Š. na toženčeve stroške z jedili in pijačo. Leta 1896. je šla tožnica za 14 tednov stran, pa je zopet sama od sebe prišla nazaj. Tožnica je bila zaradi svojega nenravnega življenja za delo nesposobna in tožencu v sramoto, in zato jo je toženec večkrat od hiše gonil. Po toženčevi trditvi je dela v mlinu opravljal on in njegov sin Peter, dokler ni odpotoval v Ameriko. Tožnica je stanovala v mlinu in hranila dvoje nezakonskih otrok do nju smrti iz dohodkov mlina; toženec jej ni nikdar kake plače obljubil in jej tudi ni dal ničesar v gotovini, trdi pa, da je tožnica iz mlina sama denar dobivala na ta način, da je prodajala žito, moko, jajca in kokoši in denar zase pridržala. Toženec tudi dokazuje, da je tožnica imela toliko dohodkov iz mlina, da je odštela nekoč Ani K. 400 K, Mariji K. pa 80 K in da si je sama lahko kupovala obleko in obutalo. Toženec tudi oporeka, da bi bil kdaj obljubil tožnici, da jej bode kdaj izročil posestvo in oziroma, da bodeta tožnica in toženec oba imela, kar si bodeta priskrbela ter da bode, kar ob toženčevi smrti preostane, tožnici zapustil; ugovarja tudi, da tožnici, njegovi pravi hčeri ne gre za to, kar je pri njem, svojem očetu delala, nobeno odplačilo, osobito, ker mu je iz mlina toliko vzela, da je za svojo delo popolnoma plačana in ker mu je, kar izhaja iz kazenskih spisov, več stvari pokradla. Toženec ugovarja tudi neprimernost zahtevanega odplačila in predlaga zavrnitev tožbenega zahtevka.

Po vsebini kazenskih spisov je dognano, da je tožnica prestala kazen enomesečnega zapore na okrajnem sodišču v Č. radi zatajbe nezakonskega poroda in na okrožnem sodišču v R. radi hudodelstva tatvine kazen 14dnevne ječe.

Dokazovanje zapriseženo zaslišanih prič je podalo:

Priče Janez B., Janez M. in Ana K. so potrdili, da je tožnica več nego 10 do 12 let za svojega očeta v mlinu opravljala mlinarska dela in potem, ko je toženec meseca marca 1905 opustil najem mlina, do oktobra 1905 delala na očetovem posestvu. O tem, ali je toženec obljubil tožnici, da jej izroči posestvo, in o tem, ali jo je končno spodil od hiše, ne vedo priče ničesar. Po izpovedbah teh prič je v mlinu pomagal tudi toženec in njegov sin Peter, dokler ni odšel v Ameriko, pa le v manjši meri, glavna opravila pa je storila tožnica, in toženec bi ne bil mogel izhajati sam brez nje; če bi ne ostala pri njem, bi bil moral toženec najeti tujo moč. Toženčeva žena Katarina R. je izpovedala, da je ostala tožnica, ko se je priča o Petrovem 1894 omožila s tožencem, pri hiši in opravljala mlinarska dela, potem pa, ko je toženec najem mlina opustil, opravljala doma poljska dela; le tega ne ve, če jo je toženec s prošnjami do tega spravil. Priča je potrdila, da je tožnica prilično oktobra 1905 zahtevala od toženega očeta 400 K dedščine, češ da odpotuje z ljubimcem I. Š., da pa je toženec to zahtevo odklonil, tožnico pretepel in od hiše zapodil. Tožnica je za svojega bivanja v mlinu porodila 4 nezakonske otroke, dvoje živih in dvoje mrtvih; ob porodu živih je le malo dela zamudila, po porodu prvega otroka je bila 14 tednov od hiše, ker jo je toženec od hiše spodil. Tožnica, ki je opravljala sicer res večji del mlinarskih poslov, je živela od dohodkov mlina sebe in svoja dva otroka, dokler sta živela, in tudi zalagala ljubimca. Izkupilo za to, kar je prodala tožnica iz mlina t. j. moko, žito, jajca, odrajtovala je sicer tožencu, kupovala pa tudi sebi potrebno obleko. Priča Marija K. pravi, da je dobila od tožnice pred petimi leti 60 K posojila, priča Marija K. pa, da je dobila Ana K. od tožnice pred 7 leti 240 K posojila. I. Š. pravi, da je imel tedaj s tožnico ljubavno razmerje, da ga pa tožnica ni gostila iz mlinskih dohodkov, narobe je on za tožnico izdal skupaj do 300 K.

Tožnica je kakor stranka nezapriseženo izpovedala, da je hotela oditi ob času, ko se je toženec leta 1894. oženil, od hiše, da si poišče službo, a oče jo je pregovoril, da je prevzela mlinarska dela in rejo živine pri mlinu z izrecno obljubo, da bodeta imela z očetom skupaj, kar si bodeta priskrbela in da bode,

kar bo ob smrti očeta ostalo, tožnici ostalo. Bila je zaposlena v mlinu do marca 1905 in tedaj do Vseh svetnikov 1905 je delala na polju, dokler je ni od mačehe nahujskani oče zapodil, odklonivši njeno zahtevo, da ji naj plača kaj za doto ali mezdo. Kar je prodala iz pridelkov mlina, je sproti dajala očetu, za obleko ni skoraj nič izdala, ker je ponošeno materino obleko nosila; posojilo Ani K. je odštela iz gotovine, ki jo je dobila od ljubimca I. Š., dočim je 60 K za posojilo Mariji K. vzela res iz dohodkov mlina, pa je to kasneje nadomestila.

Toženec je kakor stranka nezapriseženo zanikal, da bi bil preprosil tožnico, naj je pri njem ostala, in da bi bil obljubil tožnici, da bode tožničino, kar bode ostalo po njegovi smrti; priznal pa, da je zahtevala tožnica, odhajaje od hiše, od njega mezdo, da pa je njeno zahtevo odklonil.

### Razlogi.

Sodišče se je po dejanskem stanu, osobito po nezapriseženi izpovedbi tožnice in z ozirom na to, da bi bil rabil toženec za obrtna opravila v mlinu, ki ga je imel 16 let v najemu, tuje delavske moči, če bi ne bila tožnica pri njem ostala, prepričalo, da je ostala tožnica pri tožencu le na njegove prigovarjanje in obljubo, da bodeta imela tožnica in toženi skupaj, kar si bodeta priskrbela in da bode po toženčevi smrti tožničino, kar preostane. Po zapriseženih izpovedbah prič v zvezi z nezapriseženo izpovedjo tožnice se je sodišče nadalje prepričalo, da je tožnica od Petrovega 1894 do marca 1905 izvzemši male presledke opravljala v mlinu vse mlinarske posle, od marca do novembra 1905 pa delala tožencu na polju, da je tedaj v očitvidno toženčevo korist skupaj 129 mesecev delala. Po izpovedbah tožnice in Katarine R. pa je tudi dokazano, da je toženec tožnico okoli novembra 1905 zapodil od hiše, odrekši jej vsako odplačilo za storjena mu dela.

Iz vsega tega izhaja, da je tožnica omenjeno dolgo dobo delala očetu-tožencu v nadeji, da bode imela svoj čas preskrbo pri očetovi hiši ter da bode ob smrti očetovi dobila, kar ostane tedaj očetovega imetja. Ker pa je toženec kmalu po opustu njema mlina tožnico od hiše spodil in ji odrekel za storjena mu

dela vsako odplačilo, je tožnica po §-u 1435 o. d. z. upravičena zahtevati za navedena dela primerno odmeno v denarju, ker je odpadel razlog, iz katerega je bila opravljala v tem času očetu dela. Pa tudi po §-u 1152 o. d. z. gre tožnici primerna mezda, ker jo je bil toženec najel za opravila obrtnih del v mlinu, in bi bil moral toženec najeti sicer za delo tujo moč. Domneva, da je opravljala tožnica kakor toženčeva hči dela neodplatno, je tedaj izključena.

Ker se tožnici za 129mesečno delo primerna odmena in oziroma primerna mezda ne da z gotovostjo določiti, določilo jo je sodišče po prostem preudarku v zmyslu § a 273 c. pr. r. s 6 K mesečno, uvažujê, da so mezde dekel na deželi s stanovanjem, toda brez dajanja obleke prilično po 100 K na leto, in uvažuje, da je imela tožnica pri očetovi hiši večje ugodnosti kakor v kaki službi pri tujih ljudeh in si je posebno iz dohodkov mlina tudi nekaj obleke nabavila.

Toženčev ugovor, da je tožnica v mlinu le malo delala, je ovržen po pričevanju Katarine R., nadaljnji ugovor, da se je plačala tožnica za dela iz izkupička za žito, moko in jajca, pa ni našel v dokaznem materijalu nobene opore. Nenravno tožnično življenje ob času, ko je oskrbovala mlin, in dejstvo, da je delala z razuzdanim življenjem očetu sramoto, ne more opravičiti, da toženec tožnici vsako odplačilo za njena dela odreka.

Ker je tožnica zahtevano odmeno za tožencu storjena dela vsekakor previsoko cenila ter je do polovice svojega zahtevka propadla, tožba pa bila za uresničenje njenih pravic potrebna, je odločba o povračilu stroškov v določbi §-a 43 c. pr. r. utemeljena.

To razsodbo je izpodbijal toženec s prizivom radi neprave ocene dokazov in neprave uporabe zakona, ker je prvo sodišče v dogovoru strank zazrlo pomotoma mezдно pogodbo, o kateri že radi tega ni govora, ker je v kraju, kjer stanujeta stranki, navada, da delajo otroci staršem zastonj. Pravilno bi bilo smatrati dogovor strank za družabno pogodbo in zahtevati od tožnice dokaz in račun, koliko užitka je dajal mlin. Tudi to je prvo sodišče prezrlo, da bi bilo dati plačilo za storjena dela v zmyslu pogodbe šele po toženčevi smrti. Pravnopomoten je poskus,



izpodbijano rzsodbo utemeljiti z ozirom na § 1435 o. d. z., še bolj pravnopomotno pa, rzsodbo opirati na doloèbe o mezdni pogodbi in na one § 1435 o. d. z., ker se ta dva naslova vendar izkljuèujeta.

Tožnica pa je zopet pobijala prvo rzsodbo zaradi izreka o stroških z rekurzom, ker ni prisodilo prvo sodišèe tožnici v zmyslu §-a 43, odst. 2 c. pr. r. vseh naraslih pravdnh stroškov, nego le polovico.

C. kr. višje dež. sodišèe v Gradcu je z rzsodbo od 26. aprila 1907 opr. št. Bc 36/7:

- 1.) zavrnilo priziv toženca,
- 2.) ugodilo tožnièinemu rekurzu tako, da plaèaj toženec tožnici vse stroške I. stopnje v znesku 253 K 65 h in jej povrni stroške rekurza.

Ad 1) iz razlogov prvega sodišèa, katerim je še dodalo: Res je sicer, da bi bila morala v zmyslu dogovora med strankama mezda pripasti tožnici šele ob smrti toženca, ker do tega èasa naj bi stranki pridobljeno užívali skupno. Toda prav tako gotovo je tudi, da je ta dogovor z ozirom na rodbinsko pravno razmerje strank temeljil na molèe odobrenem in, kakor skušnja uèi, navadno tudi dejansko nastopajoèem pridržku, da bode ob èasu sklenjene pogodbe obstojeèe razmerje sporazumnosti med strankama trajalo do smrti toženca. Ta bistveni pogoj — to namreè, kar naj bi otroku po smrti oèeta pripadlo — je pa toženec sam onemogoèil, ko je tožnico iz oèetne hiše pognal in tako razrušil nadaljnji temelj pogodbenega razmerja, skupno rodbinsko življenje, od katerega zavisi v danem sluèaju skupen užítek pridobljenega. Potemtakem je gotovo, da je s poganjem tožnice iz domaèe hiše prenehalo ono razmerje, ki je povzročilo, da sta stranki doloèili toženèevo smrt za trenotek, v kojem naj bi tožnica svoje plaèilo dobila, in je vsled tega nadaljnji skupni užítek pridobljenega postal nemožen; tožnico zavraèati na doloèbo §-a 919 o. d. z. torej nima zmysla.

Zakaj bi naj ne bila »condictio« iz §-a 1435 o. d. z. tukaj dopustna, ni moèi uvideti, niti ne, zakaj bi naj ne bil tožbeni zahtevek utemeljen po §-u 1152 o. d. z.

Da pa pogodbenega razmerja, ki je bilo med strankama, ni smatrati za družabno pogodbo v zmyslu §-a 1175 o. d. z.,

izhaja enostavno že iz tega, ker stranki nista stremeli za skupnim namenom. Namen predmetnega pogodbenega razmerja je bil na strani toženca obrat v najem vzetega mlina v njegovo korist — tožnica je morala vendar dohodke tožencu izročati — na strani tožnice pa izrabljanje njenih delavskih moči v njeno korist; pri tem dejanskem položaju je nemerodavno, da je bila tožnica na prospehu podjetja po vsebini pogodbe interesovana.

Ad 2) iz razlogov: Tožnici pristojajoči znesek je bil namreč prisojen po prostem sodnikovem preudarku in je po stališču, katero je zavzemal v pravdi toženec, gotovo, da bi bili isti stroški narasli, če bi tožnica tudi manjši še v okviru stvarne pristojnosti sodnega dvora stoječi znesek zahtevala.

C. kr. vrhovno sodišče je z odločbo 3. julija 1907 št. 8238 zavrnilo revizijo, v kateri je toženec uveljavljal, da je pogodbeno razmerje s tožnico družabna pogodba, da pa tožničin zahtevek, tudi če se ga smatra, da je iz mezodne pogodbe ali po §-u 1435 o. d. z., dospe v plačilo šele z njegovo smrtjo. Zavrnilo jo je bistveno iz razlogov prizivnega sodišča in dodalo še te-le razloge:

Ne glede na način, kakor se je vršilo razmerje strank — tožnica je oddajala dohodke mlina tožencu prav kakor navaden posel — sta tudi dogovor strank, oziroma toženčeva izjava, da bodeta imela skupno, kar bodeta pridobila, premalo točna, da bi se dalo iz tega sklepati na družabno pogodbo. Toženčeva obljuba tožnici, da bodeta imela skupno, kar bodeta pridobila iz mlina, nima drugega pomena z ozirom na razmerje strank — oče in hči — kakor zgolj ta, da bode ob rastočem blagostanju očetovem tudi hčerino stališče tem ugodnejše. Da bi bilo razmerje strank družabna pogodba, v to bi trebalo natančnejše označbe, v kakem razmerju si delita stranki dobiček; trebalo bi tudi, da bi se bil odkazal tožnici del dobička. Obljuba, da bode to, kar ostane po toženčevi smrti, tožničino, pa itak ni obvezna obljuba.

K.

b) Na podlagi odločbe c. kr. državnega sodišča, s katero se je v negativnem kompetenčnem sporu med sodnimi in upravnimi oblastvi izreklo, da so za razsojo dotične pravne stvari pristojna redna sodišča, je pravdno postopanje, ki je teklo pri rednem sodišču, predno se je bilo izreklo nepristojnim, nadaljevati, ne da bi bilo za to treba nove tožbe. — Sklep pravdnega sodišča, s katerim se je bilo izreklo, da je pravdna pot nedopustna radi absolutne nepristojnosti ter da se prednje postopanje razveljavlja radi ničnosti, dočim se je tožniku naložilo povračilo pravnih stroškov, smatrati je vsled navedene odločbe državnega sodišča razveljavljenim ne le glede izreka o nepristojnosti in ničnosti postopanja, ampak tudi glede izreka o stroških. — Ustavitev izvršbe, dovoljene na podlagi takega sklepa v izterjanje prisojenih stroškov more zavezanec, sklicuje se na odločbo državnega sodišča, predlagati v zmislu §-a 39 št. 1 izvrš. p.

## I.

Pri c. kr. okrožnem sodišču v Gorici je tožil Fr. S. občino S., da mu naj povrne oskrbne stroške, ki jih je bil izdal za 77letno, dela nezmožno in v imenovano občino pristojno ubožico M. P.

Okrožno sodišče je razpravljalo o tej tožbi, na ustni razpravi pa se s sklepom z dne 13. marca 1906 o. št. Cg I 25/6-9 proglasilo za absolutno nepristojno radi nedopustnosti pravdne poti; razveljavilo je prednje postopanje radi ničnosti ter tožniku naložilo, da poravna toženi občini 122 K 04 h pravnih stroškov. Sklep je postal pravnokrepen. Ker je pravdno sodišče menilo, da je za razsojo poklicano politično oblastvo, se je tožnik z enakim zahtevkom obrnil na okrajno glavarstvo v Tolminu. Tudi to se je smatralo nepristojnim. Ta nastali negativni kompetenčni spor je c. kr. državno sodišče rešilo z odločbo, da so pristojna redna sodišča za razsojo o omenjeni tožbi. (Dotična odločba državnega sodišča z dne 1. julija 1908 šte. 247 je objavljena v »Slov. Prav.« na str. 379 iz leta 1908.)

Vsled odločbe državnega sodišča je tožnik predlagal pri c. kr. okrožnem sodišču v Gorici, da se pretrgano postopanje obnovi, oziroma povzame in določi narok za ustno razpravo.

Okrožno sodišče je pa s sklepom z dne 19. septembra 1908 Cg I 25/6-13 ta predlog zavrnilo, češ da v tem slučaju ne gre za povzetje pretrganega postopanja, ki ga ima v mislih § 164 c. pr. r., temveč za dokončano razveljavljeno postopanje, vsled česar bi moral tožnik pravdo začeti iznova.

Na tožnikov rekurz je c. kr. nadsodišče v Trstu s sklepom z dne 8. oktobra 1908 R 160/8-1 razveljavilo izpodbijani sklep ter vrnilo spise prvemu sodišču z naročilom, da brez ozira na zavrnitvene razloge reši tožnikov predlog za obnovev ustavljenega postopanja ter da razpravlja »in merito«.

### Razlogi.

S sklepom c. kr. okrožnega sodišča v Gorici z dne 13. marca 1906 o. št. Cg I 25/6-9 se je ustavilo na tožnikovo tožbo radi povrnitve vzdrževalnih stroškov v znesku 1551 K 16 h s pr. redno uvedeno sodno postopanje ter odreklo soditi »in merito«, ker je sodišče menilo, da ni poklicano soditi o stvari, ki ne spada na civilno pot. Ker je tudi upravno oblastvo odklonilo presojo, je na predlog tožnikov c. kr. državno sodišče izreklo, da je za razpravo in presojo te stvari pristojno le redno sodišče, in s tem končno določilo, da se o stvari razpravlja le sodnim potom.

Vsled te odločbe državnega sodišča, katera ima obvezno moč tudi za sodišča, je odstranjena zapreka, radi katere se sodišče ni smatralo pristojnim, in posledica tega je, da mora sedaj poklicano sodišče razpravljati in soditi »in merito« ter rešiti tožnikov predlog, ki se ni razmotraval zgolj radi tega, ker se je mislilo, da so za to poklicana upravna oblastva.

Da se pa do tega pride, ni potrebno, da tožnik vloži novo tožbo, ampak zadošča, da v to svrhu stavi primeren predlog, kajti z izrekom poklicanega sodišča, da pravna stvar ne spada pred sodišče, se ni sodilo o stvari konečno, ampak se je samo ustavilo postopanje radi domnevane ovire, in odločbe državnega sodišča morajo po določbi §-a 39 zak. z dne 18. aprila 1869 št. 44 drž. zak. na predlog udeležencev izvršiti sodna oblastva in sicer v le-tem slučaju po zmislu §-a 164 c. pr. r. Potemtakem je sklep prvega sodišča pravnopomoten, in je bilo ugoditi rekurzu.

## II.

Na podlagi zgoraj omenjenega sklepa c. kr. okrožnega sodišča v Gorici z dne 13. marca 1906 Cg I 25/6-9 je bila občina S. predlagala v izterjanje prisojenih stroškov v znesku 122 K 04 h proti tožniku Fr. S. izvršbo po rubežu in prodaji zavezančevih premičnin.

C. kr. okrožno sodišče je s sklepom z dne 28. decembra 1908 Cg I 25/6-18 ugodilo predlogu ter za opravo te izvršbe zaprosilo c. kr. okrajno sodišče v Idriji. Le to je dalo opraviti rubež.

Dne 10. jan. 1909 se je pa zavezanec zglašil pri izvršilnem sodišču ter dal na zapisnik predlog, da se izvršba ustavi po zmislu §-a 39 št. 1 izvrš. reda, kateri predlog je, sklicujé se na odločbo c. kr. državnega sodišča z dne 1. julija 1908 o. št. 247, nastopno utemeljeval :

Res ne navaja omenjena odločba državnega sodišča, da se razveljavi sklep c. kr. okrožnega sodišča v Gorici z dne 13. marca 1906 o. št. Cg I 25/6-9, ampak pravi le, da je pristojno za razsojo pravnih stvari redno sodišče. Okrožno sodišče je pa bilo vsled te odločbe prisiljeno priznati svojo pristojnost in nadaljevati pravdo v kljub pravomočnosti svojega sklepa. Zato je moralo smatrati svoj sklep razveljavljenim, ker bi sicer ne moglo nadaljevati pravde. Ako pa je vprašljivi sklep razveljavljen glede izreka o nedopustnosti pravde, je logična posledica temu, da ga je smatrati razveljavljenim tudi glede izreka o stroških. Občina bi mogla stroške, v vprašljivem sklepu jej prisojene, samo takrat terjati od zavezanca, ako bi bilo državno sodišče se izreklo za pristojnost političnega oblastva. Le v tem slučaju bi ostal sklep okrožnega sodišča v veljavi. Po pravici se bi moglo tudi vprašati, kako neki se bi smelo terjati od zavezanca povračilo stroškov, ki jih je občina sama sebi napravila z neumestnim ugovorom radi nedopustnosti civilne pravde, saj je vendar zavezanec vložil tožbo pri pristojnem oblastvu.

C. kr. okrajno sodišče v Idriji je ugodilo zavezančevemu predlogu in s sklepom z dne 18. januarja 1909 E 2/9-3 ustavilo dovoljeno izvršbo v zmislu §-a 39 šte. 1 izvrš. r. iz razlogov, ki se skladajo z utemeljitvijo zavezančevega predloga.

C. kr. dež. sodišče v Ljubljani je s sklepom z dne 9. februarja 1909 R III 30/9-1 zavrnilo rekurz občine in potrdilo izpodbijani sklep.

#### Razlogi.

Rekurz ni utemeljen. Državno sodišče je izreklo, da je za spor med Fr. S. in občino S. pristojno sodišče. S tem pa je »eo ipso« razveljavljen sklep okrožnega sodišča v Gorici z dne 13. marca 1906 o. št. Cg I 25,6-9, ki izreka, da spor ne spada pred sodna oblastva, in ki je izvršilni naslov predmetni izvršbi. Zakon ne zahteva v §-u 39 št. 1 izvrš. r. izrecnega razveljavljenja, ampak pravi, da je izvršbo ustaviti, ako se je izvršilni naslov razveljavil. To pa se je z odločbo državnega sodišča zgodilo.

*H. Sturm.*

**c) Stalnost službenega razmerja je presojati od slučaja do slučaja po subjektivnih in objektivnih znakih. Notarskega kandidata je navadno smatrati stalno nameščenim.**

Notarski kandidat A. je predlagal ustavitev izvršbe z rubežem in preodkazom v poteg njemu kakor stalno nameščenemu notarskemu kandidata pristojajoče plače, češ, da je ta izvršba nedopustna, ker ni on stalno nameščen notarski kandidat v zmyslu §-a 2 zakona z dne 29. aprila 1873, št. 68 drž. zak., saj nima s svojim šefom nikakega, zato tudi ne enoletnega službenega razmerja, in ker dalje ni pogojena od nobene strani trimesečna odpoved. Zahtevajoči upnici sta se protivili ustavitvi izvršbe.

C. kr. okr. sodišče v Kranju je s sklepom z dne 10. julija 1909, R 229/9/4 ugodilo zavezančevemu predlogu in naložilo zahtevajočima upnicama povračilo stroškov iz razlogov:

Izvršba z rubežem in preodkazom v poteg zavezancu proti notarju A. Š. pristojajoče terjatve se je dovolila izrecno kakor proti stalno nameščenemu uslužbencu v zmyslu §-a 2 zakona z dne 29. aprila 1873, št. 68 drž. zak. Priča A. Š. je potrdil, da je zavezanca sprejel v službo pod izrecnim pogojem le od danes na jutri, tako, da mu on lahko vsak čas službo odpove in da to lahko stori tudi zavezanec. Zavezančev ugovor, da ni stalno nameščen uslužbenec, je torej utemeljen, ker službeno razmerje

med njim in delodajalcem notarjem A. Š. ni ne po zakonu, ne po pogodbi in v le-tem slučaju tudi ne po navadi določeno najmanj na leto dni, in ker tudi ni določeno, da se je treba držati odpovednega rokú najmanj treh mesecev.

Pa če bi tudi notarske kandidate, kakor odvetniške kandidate bilo prištevati stalno nameščenim uslužbencem, kar se pa zaradi bistvene razlike med obojnimi še nikakor ne da trditi, je treba vendar v vsakem slučaju posebej preudariti vse okolščine, če se je vzlic pomanjkanju tozadevnega dogovora vendar-le že prvotno nameravalo ustanoviti trajno, a ne samo začasno razmerje. Da se pa v le-tem slučaju nikakor ni prvotno namerjalo in se tudi še sedaj ne namerja ustanoviti stalno službeno razmerje, izhaja jasno iz pričevanja A. Š., ki je izjavil, da ne le sedanjega kandidata A., ampak sploh nobenega iz gotovih razlogov ne sprejme v stalno službo in da v znak nestalnosti službe zavezanca celo polumesečno plačuje.

Ker je torej jasno, da se uslužbenca, kojega se lahko vsak hip in kakor v le-tem slučaju celo brez vzroka odpusti iz službe, nikakor ni prištevati stalnim uslužbencem, je bilo predlogu zavezanca ugoditi in je ustavitvev izvršbe v §-u 39 št. 2 izvrš. r. opravičena. Izrek glede stroškov se opira na določbo §-a 41 c. pr. r.

C. kr. dež. rekuržno sodišče v Ljubljani je s sklepom z dne 4. avgusta 1909, R III 166/9/2 rekurzu zahtevaljših upnic ugodilo, prvosodni sklep spremenilo in zavrnilo predlog zavezanca, da se ustavi izvršba, iz razlogov:

V §-u 2 zakona z dne 26. maja 1888, drž. zak. št. 75 je izrečeno, da je službeno razmerje imeti vselej za trajno, kadar je po zakonu, pogodbi ali navadi določeno najmanj na leto dni, ali pa če je določen za odpoved najmanj rok treh mesecev. Iz tega pa ne izhaja, da je imeti službeno razmerje samo v teh slučajih za trajno, temveč je tako službeno razmerje lahko podano tudi v drugih primerih. Za presojo o tem so merodajni v vsakem posameznem slučaju objektivni ali subjektivni znaki, kateri kažejo na to, da službeno razmerje nima trajati za kratko, ampak za daljšo dobo.

Tukaj sicer izjavlja službodajalec, da je službeno razmerje začasno, ker on zavezanca lahko vsak dan odpusti in ker nima

niti mesečne plače, ampak samo dnevno, katero mu izplačuje vsakega pol meseca za nazaj. Toda te okolnosti niso merodavne, kajti navzlic taki pogodbi se službeno razmerje vendar lahko smatra za trajno, kakor hitro je podanih objektivnih okolnosti, ki govorijo za daljšedobno nameščenje. Takih znakov pa je dovolj.

V prvi vrsti govori za trajnost poklic zavezanca. Če se hoče izvežbati za poklic notarja, potem je potrebna večletna praksa in ta sama zahteva kontinuiteto službenega razmerja za več časa. Potem pa je zavezanec pri svojem sedanjem šefu v resnici že nameščen 16 mesecev in le-ta sam je izpovedal, da ga ne misli odpustiti in da mu je tekom službenega razmerja že enkrat plačo zvišal. To pa so vsi znaki za to, da je službeno razmerje zavezanca dejansko trajno, a ne samo prehodno, od danes do jutri. Zato je rekurz utemeljen in mu je bilo ugoditi.

Vrhovno sodišče je s sklepom z dne 7. sept. 1909, R VI 254/9/1 revizijski rekurz zavezančev zavrnilo iz razlogov:

Revizijski rekurz zavezančev ni utemeljen, ker popolnoma opravičujejo razlogi rekurznosodne odločbe mnenje, da gre tu za stalno službeno razmerje v zmisla §-a 2 zakona z dne 26. maja 1888, št. 75 drž. zak. in to tembolj, ker je na drugi strani tudi v notarjevo korist, po možnosti izogniti se menjavanju osebe, ki je po svojem poslovanju za notarsko pisarno najvažnejši uradnik.

Ž.

**d) Varstveno sodišče odloči lahko proti predlogom varuha, ali zadostuje po nezakonskem očetu ponujano preživilo ali pa naj se nezakonskega očeta toži.**

A je pri varstvenem sodišču položil znesek, da bi se iz njega preživljalo njegovo nezakonsko dete. Varuh je hotel štirikratni znesek in je od varstvenega sodišča zahteval dovoljenja, da za to nezak. očeta toži.

Varstveno sodišče v Višnji gori je s sklepom od 30. aprila 1909 P 70/8 ta predlog zavrnilo, ker je položeni znesek, kakor so pokazale poizvedbe, primeren imetju nez. očeta.

Rekurzno sodišče v Rudolfovem je iz istih razlogov zavrnilo varuhov rekurz.



Isto je storilo vrhovno sodišče z odločbo 22. junija 1909 R VI 179/9-1 proti revizijskemu rekurzu iz razlogov:

Varstveno sodišče pač ni upravičeno, da bi nezakonskemu očetu proti njegovi volji v nespornem postopanju naložilo, da bi moral dajati določeno preživnino, ali da bi določilo višino preživnine. Vse drugo pa je njegovo stališče proti varuhu. V tem oziru ni vezano na varuhove predloge, temuč lahko, zaslišavši varuha in po opravljenih uradnih pozvedbah določi, ali naj preživnino, ki jo nezakonski oče ponuja in ki ustreza okolnostim, sprejme ali pa naj se proti njemu uvede tožbeno postopanje. Sodišču ni moči odrekati pravice, da varuhu odbije pooblaščenje k tožbi, ravnotako kakor bi bilo tudi upravičeno, varuhu ukazati, da naperi tožbo. Revizijski rekurz ni dopusten in bilo ga je zavrniti, ker podatki spisov in slični nižjesodni odločbi ne dajo pogojev §-a 16 ces. pat. od 9. avgusta 1854 št. 208 drž. zak.

*Dr. V.*



## Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1909.

— (Kronika društva »Pravnika«.) Odbor je imel sejo dne 7. t. m. Predsednik je poročal o raznih dopisih in dogodkih izza zadnje seje. — Društveno knjižnico je gosp. okrajni glavar Štef. Lapajne, neumorno delaven, uredil in sestavil seznam, ki je bil tiskan in priložen števil. 7. in 8. letošnjega »Slov. Pravnika«. Izreče se mu za to posebna zahvala. Iz knjižnice se je po mnogo letnikov »Slov. Pravnika« oddalo slovenskim akademičnim društvom, ki so poslala svoje zahvale. Drugače se je knjižnica očistila raznih nepotrebnih izvodov, da se je napravil prostor potrebnejšim. Sklenilo se je, da se v bodoče nabavljajo moderna večja dela, kolikor bodo dopuščala društvena sredstva. Gosp. dr. Fran Munda je zadnji čas podaril knjižnici cel tovor pravniških knjig, med njimi nekaj prav redkih in dragocenih. Sklenila se mu je za to iskrena zahvala. — Predsednik je nadalje poročal o razpečavanju dr. Volčičeve hrvatske zbirke »zakoni o javnim knjigama« in drugih hrvatskih publikacij, ki so obudile dokaj zanimanja, zlasti v Dalmaciji. Sklenilo se je potem, da se g. drju. Volčiču prepusti priredba nadaljnjega zvezka društvene zbirke zakonov (o nespornem postopanju, notarskem redu itd.) v lastni

režiji, pač pa z društveno podporo v gotovi obliki. Ta zvezek se je že začel tiskati. — Ker »Slov. Pravnik« zaključi v decembru svoj petindvajseti letnik, naj se v tej številki primerno na to ozira. Še drugačno proslavljenje se znabiti določi kasneje. — Da se oživijo društveni večeri s predavanji, za katera se jih je nekaj gospodov že oglasilo, priredi se posebno vabilo ljubljanskim društvnikom potom okrožnice. — Gosp. okr. glavar Lapajne je v tej seji predložil popoln rokopis za zvezek društvene zbirke zakonov, ki bo obsegal državne osnovne, sploh ustavne zakone, deželne rede i. t. d. z dotičnimi odločbami državnega, upravnega sodišča itd. Odbor se je predvsem zahvalil g. okr. glavarju za takó hitro in točno priredbo ter si pridržal sklepanje o izdaji za prihodnjo sejo.

• — (Osebnosti vesti:) Imenovani so: svétnik viš. dež. sodišča v Gradcu dr. I. Pewetz in višjesodni svétnik dež. sodišča v Trstu dr. O. Cristofoletti za dvorna svétnika vrhovnega sodišča. — Premeščeni so notarji: J. Rohrman iz Cerknice v Kostanjevico, J. Kogej iz Loža v Postojno, G. Demšar iz Postojne v Lož, H. Završnik iz Žužemberka v Cerknico. — Odvetniki so postali: dr. R. Stiker v Brežicah, dr. S. Kovačič v Trstu, dr. V. Kukovec v Celju in dr. G. Serneč v Ormožu; preselil se je odvetnik dr. Fr. Benkovič iz Brežic v Celje. — Umrli je v Ormožu odvetnik dr. Fr. Omulec.

— (Stoletnica obč. drž. zakonika.) Pododbor, ki je bil dne 30. junija t. l. na Dunaju izbran izmed zastopnikov raznih pravniških korporacij, da pripravi predloge za proslavo stoletnega jubileja obč. drž. zakonika, je sedaj razposlal svoje poročilo. Doseglo se je baje, da posamezne juridične fakultete ne izdajo posebnih slavnostnih del. Pač pa naj izide slavnostni spis s sodelovanjem celokupnega pravništva avstrijskega. Pododbor meni, da naj bi se tozadevno gradivo obdelalo v štirih skupinah. Obsegal naj bi: I. del kratke preglede vnanje usode zakonika in njegovo oceno vobče, II. del životopise redaktorjev in morebitne nove materijalije, III. del zgodovinsko presojanje zakonove vsebine, njegovega razmerja do rimskega, kanonskega in drugega prava, vzlasti tudi pokrajinskega in slovanskega. Zadnji IV. del pa naj bi zbral dogmatične razprave; tu bi lahko poseben snopič obsegal razprave posameznih fakultet in tudi dela v slovanskih jezikih. Za vse to, pravi pododbor, je treba posebnega uredniškega odseka, ki bo svobodno odločal, kaj se vsprejme, a kaj ne. Plenarna seja bode dne 20. t. m. na Dunaju in zastopal bo na njej društvo »Pravnik« in odvetniško zbornico kranjsko g. predsednik dr. Majaron.

---

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

---

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz. 22.



## Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri njem in pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

### a) knjige slovenske:

**Civilnopravdni zakoni** z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, nad 900 strani, vez. à K 8.—.

**Dopolnilo Civilnopravnim zakonom** za leta 1906 do 1909 K 1·20.

**Odvetniška tarifa** od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvaškega jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1·80.

**Nova odvetniška tarifa** od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —·80.

**Nova odvetniška tarifa** v obliki stenskega plakata K —·80.

**Zakoni o javnih knjigah**, I. in II. del, vez. à K 6.—.

**Zakoni o javnih knjigah**, I. del, vez. à K 3·20.

**Zakoni o javnih knjigah**, II. del, vez. à K 3·20.

**Tabela o zemljiškoknjižni kolokovnici** K —·60.

**Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili à K —·40.

**Pristojbinske olajšave ob konverziji hipoteknih terjatev**, à K —·80.

**Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč**, à K 2.—.

**Predpisi o obrambi poljščine**, à K —·80.

**Kazenska določila iz teh predpisov**, à K —·20.

### b) knjige hrvaške:

**Zakoni o javnim knjigama I. dio** (A), vez. à K 3·60.

**Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom** (slovenski), ukupno vezano à K 6.—.

**Zakon o dovoljevanju priekih puteva**, sa tumačem, à K —·40.

**Tabela o zemljišničkoj biljegovini**, à K —·80.

**Jezikovna naredba za Dalmaciju** od 26. aprila god. 1909, à K —·08.

**Društvo „Pravnik“** v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvaški članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

**Kazenski zakon**, uredil dr. J. Kavčič, vez. K 5·60.

**Kazenskopravdni red** (postupnik), dr. J. Kavčič, vez. K 6.—.

**Izvršilni red** (ovršni postupnik) uredil Iv. Kavčič, K 7.—.

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštnine v gotovini ali v poštnih znamkah.